

Mỹ thuật của các dân tộc thiểu số Việt Nam

Bài 3

ĐIỀU KHẮC CỦA NGƯỜI CHĂM

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Chỉ ra được hình ảnh mang tính đặc trưng và cách mô phỏng lại dáng người trên phù điêu của dân tộc Chăm.
- Thể hiện được dáng người trên phù điêu của dân tộc Chăm bằng đất nặn.
- Phân tích được nét đẹp về hình khối qua sản phẩm và các di sản văn hoá của người Chăm.
- Có ý thức học tập, sáng tạo, giữ gìn và phát triển các giá trị văn hoá nghệ thuật truyền thống của dân tộc.

CHUẨN BỊ

Đất nặn, dụng cụ nặn, tranh ảnh về điều khắc của người Chăm.

1

Khám phá hoạt động của các nhân vật trên phù điêu của người Chăm Pa

Quan sát, tạo thể dáng theo hình mẫu trên phù điêu và cho biết:

- Tư thế, động tác của nhân vật.
- Tỷ lệ giữa hình khối của các nhân vật trên phù điêu.
- Nhịp điệu tạo nên bởi các hình khối đó.

Dải trang trí trên Đài thờ Trà Kiệu, Quảng Nam

Dải trang trí trên tháp Chăm, Bình Định

2

Cách mô phỏng phù điêu trang trí với dáng người

Quan sát và chỉ ra cách mô phỏng phù điêu trang trí với dáng người bằng đất nặn.

Nguồn: shutterstock.com

1

2

3

4

1. Tạo hình khối của nền phù điêu.
2. Tạo hình khối các bộ phận của nhân vật.
3. Biến đổi các hình khối tạo thể dáng hoạt động của nhân vật.
4. Tạo đặc điểm và chi tiết hoàn thiện phù điêu.

Tạo hình dáng, trang phục, phụ kiện của nhân vật từ các khối cơ bản bằng đất nặn có thể mô phỏng được phù điêu trang trí.

3

Mô phỏng nhân vật trên phù điêu trang trí của người Chăm

- Lựa chọn hình mẫu nhân vật phù hợp với ý tưởng thể hiện.
- Xác định kích thước của nhân vật và tạo hình theo hướng dẫn.

Hình tham khảo:

1. Phù điêu ở Tháp Bà Po Nagar
(Nha Trang, Khánh Hoà)

2. Phù điêu ở Thánh địa Mỹ Sơn
(Duy Xuyên, Quảng Nam)

Sản phẩm của học sinh:

1

2

3

4

1. Đoàn Nghi (Hà Nội), Phù điêu Chăm Pa, đất nặn.
2. Ngọc Mai (Quảng Ninh), Phù điêu Chăm Pa, đất nặn.
3. Thuỷ Anh (Quảng Ninh), Phù điêu Chăm Pa, đất nặn.
4. Duy Đức (Quảng Ninh), Phù điêu Chăm Pa, đất nặn.

4

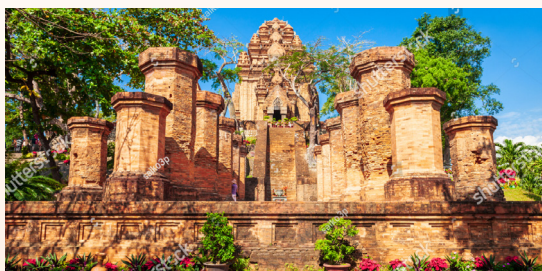
Trưng bày sản phẩm và chia sẻ

- Nêu cảm nhận và phân tích về:
 - + Sản phẩm em yêu thích.
 - + Tư thế, động tác của nhân vật.
 - + Hoạ tiết trang trí trên phù điêu.
 - + Kỹ thuật tạo hình phù điêu.
 - + Ý tưởng điều chỉnh để sản phẩm hoàn thiện hơn.
- Chia sẻ điều em biết về công trình kiến trúc của dân tộc Chăm.

5

Tìm hiểu nghệ thuật trang trí trong kiến trúc của người Chăm

Quan sát để nhận biết và tìm hiểu thêm nét đặc trưng về nghệ thuật trang trí trong kiến trúc của người Chăm.

1. Tháp Bà PoNagar (Nha Trang, Khánh Hoà)

Tiêu biểu trong kiến trúc Chăm là các tháp Chăm, được xuất hiện trong khoảng từ cuối thế kỉ VII đến đầu thế kỉ XVII. Tháp được xây dựng bằng loại gạch đỏ, liên kết bền vững với nhau bằng một hợp chất có nguồn gốc từ thực vật. Tháp thường được trang trí bằng các phù điêu rất đa dạng, phong phú với đề tài là các nhân vật thần thoại, vũ công hay linh vật với cách tạo hình mềm mại, uốn lượn uyển chuyển, có tính động và rất tinh tế.

Văn hoá Chăm mang dấu ấn của nền văn minh Ấn hoá, hình thành và phát triển ở khu vực duyên hải miền Trung Việt Nam. Di sản của nghệ thuật Chăm gồm điêu khắc đá, kiến trúc, hội hoạ và âm nhạc, trong đó nổi bật nhất là kiến trúc.

2. Thánh địa Mỹ Sơn (Duy xuyên, Quảng Nam)

Các đền tháp Chăm tiêu biểu ở Việt Nam gồm có: Tháp Bà PoNagar (Nha Trang, Khánh Hoà), Tháp Đồi (Quy Nhơn, Bình Định), Tháp Po Klong Garai (Phan Rang – Tháp Chàm, Ninh Thuận),... Đặc biệt quần thể tháp Chăm ở Mỹ Sơn đã được UNESCO công nhận là Di sản văn hoá thế giới.

Ảnh: shutterstock.com

Điêu khắc của người Chăm được diễn tả với các hình khối mềm mại, uốn lượn, uyển chuyển, có tính động và rất tinh tế. Đề tài thường là các nhân vật thần thoại, vũ công hay linh vật. Được thể hiện rõ trong các kiến trúc tháp Chăm, nghệ thuật của người Chăm tạo nên vẻ đẹp độc đáo, tính đa dạng cho nền mỹ thuật Việt Nam và Đông Nam Á.